

Restauratie Handbooghof legt delen 17e-eeuwse brouwerij bloot

Dinsdag 4 mei 2021 — **In de zomer van 2020 startte stad Leuven met de restauratie van de instabiele stadsomwalling aan het Handbooghof. Dit deel van de eerste stadsomwalling ligt langs het pad dat de Brusselsestraat verbindt met de Brouwersstraat. De restauratie van de muurresten worden archeologisch opgevolgd. Dit levert nu een zeer boeiende én typisch Leuvense vondst op: de nog erg intacte fundamenten van een oude brouwerij.**

Het Handbooghof is een parkje met wandel- en fietspad waarlangs de oude stadsomwalling nog zichtbaar is over een lengte van 160 meter. De restauratie ervan past in het opnieuw zichtbaar maken van de twaalfde-eeuwse stadsomwalling. “Deze eerste stadsomwalling is – zeer uitzonderlijk – nog op enkele plekken zichtbaar. Door de muren te restaureren, willen we dit stukje van de Leuvense geschiedenis terug zichtbaar maken”, aldus schepen van onroerend erfgoed Carl Devlies en schepen van restauraties Dirk Vansina.

Brouwerij en bierflesjes

“Tegen de stadsmuur trof men structuren aan van een brouwerij ‘*de Jonge Sint-Jacob*’, waarvan al sprake was in 1663. In 1909 veranderde de naam in ‘*De Hopbloem*’. Tijdens het graven kwamen twee grote, ronde structuren uit baksteen tevoorschijn. Vermoedelijk werden hierop ketels verwarmd om bier te brouwen. Eén van de twee structuren dateert wellicht uit de 19e of 20e eeuw. De andere ronde structuur zou zelfs 17e-eeuws kunnen zijn. Daarnaast legden archeologen van Monument Vandekerckhove NV ook een kelder en een kasseipad bloot dat naar deze structuren leidt. Tussen het puin dat de muren bedekte, werden zelfs 20e-eeuwse bierflesjes van de brouwerij gevonden”, weet schepen Devlies.

De stadsomwalling zelf wordt ook archeologisch onderzocht. Archeologen bekijken hoe diep de funderingen zijn en of er nog sporen van vóór de bouw zijn. Zo blijkt dat één van de torens nog een looppniveau uit de 12e eeuw bevat. Aan de kant van het water ziet men dat heel de ondergrond waar de muur op staat door mensenhanden werd opgehoogd. Er was duidelijk veel mankracht nodig voor het uitdiepen van de stadsgracht en het bouwen van de aarden wal waarop de stadsmuur staat.

Fraaie ruïnes

De restauratiewerken aan de 800 jaar oude muur vlotten zeer goed. “De muur wordt niet heropgebouwd zoals hij was, maar men behoudt de huidige toestand als ruïne”, zegt schepen Vansina. De omwalling, die 1,70 meter dik is, werd aan beide zijden gereinigd met een rotatiewervelstraal en een stoomreiniging. “Tussen beide torens werd ongeveer 1 meter muur gedomonteerd. Daar waren de stenen heel erg verweerd, lag het metselwerk los en was de kern aangetast door begroeiing. Momenteel is men dit terug aan het opmetselen met gerecupereerde en nieuwe natuur- en baksteen”, aldus schepen Vansina. In de toekomst vervolledigen ontbrekende stukken van de funderingsbogen en de bogengalerij de binnenzijde.

De muur waar de vondsten zich bevinden, staat erg scheef. De stenen werden verwijderd tot ongeveer 1 meter boven de funderingsbogen en kregen allemaal een nummer om ze op exact dezelfde plek terug te plaatsen. Een gewapende en verankerde betonplaat verstevigt de funderingspijlers. Een groutinjectie (mengsel van water en cement) en taluds (kleine verhogingen) zorgen voor extra stabiliteit en draagvermogen, zodat de ringmuur niet verder gaat hellen. Een natuurlijke kalklaag en reeds aanwezige begroeiing dekt de muur af en zorgt voor waterdichting.

De werken aan de stadsomwalling duren nog een jaar. Daarna sluit het park tijdelijk en pakt men de omgeving aan. “Het pad voor wandelaars en fietsers wordt opnieuw aangelegd met de bestaande mozaïekkasseitjes, maar deze worden vlakker gelegd waardoor deze makkelijker begaanbaar zal zijn.

Het park blijft een groene verademingsplek in het centrum van Leuven geflankeerd door de prachtige, unieke stadsomwalling”, aldus schepen Vansina.

Eerste stadsomwalling

“Op plaatsen waar de historisch zo belangrijke eerste ringmuur verdwenen is, willen we deze terug zichtbaar maken”, vertelt schepen Vansina. In het verleden werden alle plaatsen uitgelicht waar de elf Leuvense stadspoorten stonden. Daarnaast restaureert men de overgebleven delen van de muur en torens: de restanten in het stadspark, in het Handbooghof en op het terrein van de voormalige ziekenhuizen. “Zo verduidelijkt de fontein op het Herbert Hooverplein de historische structuur van Leuven. De oude stadspoorten worden terug zichtbaar dankzij de stalen strips met de namen die op pleinen aangebracht zijn en ‘s nacht oplichten.” “Ook in het toekomstige park van de Hertogensite zullen landschapselementen langs de Dijle de vroegere stadsmuur aangeven”, vult schepen Carl Devlies aan. “Het herstellen van belangrijke erfgoedelementen versterken de ruimtelijke samenhang en vormen een meerwaarde voor nieuwe stadsontwikkelingsprojecten.”